

Til lovforslag nr. L 239. Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 25. maj 1990

Betænkning

over

Forslag til lov om tilvejebringelse af lære- og praktikpladser

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til undervisnings- og forskningsministeren, som denne har besvaret skriftligt. To af udvalgets spørgsmål og ministerens besvarelse heraf samt en oversigt over antallet af praktikpladssøgende elever, udarbejdet af Undervisnings- og Forskningsministeriet, er medtaget som bilag til betænkningen.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Fremskridtspartiets medlem) lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et mindretal inden for flertallet (Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget) ønsker samtidig at understrege, at partiet langt fra betragter lovforslaget som tilstrækkeligt. SF mener ikke, at lære- og praktikpladsproblemet er løst med vedtagelsen af dette lovforslag.

SF betragter lovforslaget som en murbrækker for, at elever, der har gennemført basisåret, nu får ret til en praktikplads eller praktikpladskompenserende undervisning i henhold til lovens § 2, men SF tror ikke på, at loven i sig selv – kombineret med de mange initiativer, som er iværksat på baggrund af teknikerudvalgets forslag – sikrer et tilstrækkeligt antal praktikpladser. SF deler deror heller ikke den optimisme, der ligger i ministerens svar på udvalgets spørgsmål 8, jf. bilaget til betænkningen. SF håber selvfølgelig, at optimismen også holder til efteråret, når der skal ske en vurdering af, hvor

mange praktikpladssøgende der skal have praktikpladskompenserende undervisning.

SF frygter, at det regnestykke, som ligger til grund for ministerens optimisme i svaret på udvalgets spørgsmål 11, som er medtaget i bilaget til betænkningen, langt fra kommer til at holde stik, og at ganske mange unge skal have praktikpladskompenserende undervisning, hvilket ikke er realistisk at etablere i stort omfang.

Som det fremgår af ministerens besvarelse af spørgsmål 11, er en sådan undervisning meget dyr – både for arbejdsgiverne og staten – og når alle er enige om, at det er en nødløsning, burde Folketinget efter SF's opfattelse allerede nu have forhøjet arbejdsgiverbidraget til AER, hvorved de arbejdsgivere, der antager praktikelever, kunne præmieres, mens arbejdsgivere, der ikke gør det, kunne straffes økonomisk. Det er den form for »gulerod-pisk« princip, som SF også tidligere har talt for.

Under alle omstændigheder tror SF ikke, at problemet er løst med vedtagelsen af dette lovforslag. Det kan naturligvis anspore arbejdsgivere til at antage flere praktikelever, men som det fremgår af den oversigt over antallet af praktikpladssøgende elever, der er medtaget i bilaget, drejer det sig om ganske mange pladser, der skal skaffes mere i 1990 end tidligere år.

Endelig vil SF godt understrege problemet vedrørende de praktikpladssøgende fra 1989, som stadig er uden praktikplads. Som det fremgår af oversigten, var det pr. 1. februar 1990 5.807 eller 16,1 pct. For denne ganske store

gruppe giver vedtagelsen af dette lovforslag kun ringe forhåbning, når problemerne for dem, der afslutter i 1990, først skal løses.

Men uanset disse kritiske bemærkninger indstiller SF lovforslaget til vedtagelse, idet det vil kunne bruges som murbrækker til at sikre alle, der afslutter basisåret, en praktikplads, hvilket er det helt afgørende for SF.

Et andet mindretal inden for flertallet (Centrum-Demokraternes medlem af udvalget) ønsker at udtrykke skepsis med hensyn til lovforslagets gennemslagskraft, medrindre dansk erhvervsliv selv yder en ekstra indsats for at fremskaffe flere lære- og praktikpladser.

Praktikpladskompenserende undervisning er en nødløsning og bør derfor kun anvendes, hvor alle andre muligheder er udelukket. Centrum-Demokraterne ønsker endvidere at understrege, at unge, der får praktikpladskompenserende undervisning, ikke bør stilles ringere end de unge, der har haft normal praktik i en virksomhed.

Et *mindretal* (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Mindretallet er imod loven ud fra det synspunkt, at mindretallet ikke tror på, at dette forsøgsprojekt vil lykkes. Det eneste, der vil ske, er, at der vil blive brugt en del af millionerne i Arbejdsgivernes Elevrefusion til ingen nytte.

Herudover kan det ikke undgås, at der vil komme flere offentlige udgifter på finansloven, når man skal til at indføre hel eller delvis kompetencegivende erhvervsuddannelser på skolerne, idet ekstra lærertimer og specielt udstyr vil være særlig udgiftskrævende.

I øvrigt er det således, at elever, der udelukkende har gået på skole og taget en uddannelse, efter mindretallets opfattelse ikke vil være de mest eftertragtede på arbejdsmarkedet efter endt uddannelse. Erhvervslivet vil naturligvis helst tage elever, der har været i erhvervslivet tidligere.

Uddannelserne er kunstige, og hvis det endelig lykkes at presse arbejdsgivere til at tage nogle ekstra lærlinge, vil der naturligt i den anden ende komme flere af de uddannede ud i arbejdsløshed.

Når der er et vist antal arbejdstimer i samfundet, bliver der ikke pludselig flere ved indførelsen af denne lov. Konklusionen vil derfor være, at antallet af arbejdsløse med en uddannelse vil stige.

Eva Møller (KF) fmd. Annelise Gotfredsen (KF) Merete Aarup (KF) Inge Dahl-Sørensen (V)

Else Winther Andersen (V) Pia Dahl (FP) Marianne Jelyed (RV)

Jette Pors (CD) nfmd. Lysholm Christensen (KRF) Jytte Andersen (S) Helle Degn (S)

Pernille Forchhammer (S) Anna-Marie Hansen (S) Frank Jensen (S) Lone Møller (S)

Aage Frandsen (SF) Hanne Thanning Jacobsen (SF)

2 af udvalget stillede spørgsmål til undervisnings- og forskningsministeren og dennes besvarelse heraf samt en oversigt over antallet af praktikpladssøgende elever

Spørgsmål 8:

Hvad skønnes den praktikpladskompen-
serende undervisning at koste, gerne belyst ved
nogle eksempler?

Svar:

Det forudsættes, at der vil blive tale om »pro-
duktionslignende« undervisning i værksteder
og på små hold og med en undervisningstid,
der vil svare til den normale arbejdstid.

Der vil derfor blive anvendt den takst pr. års-
elev til de direkte undervisningsudgifter (dvs.
lærerløn, løn til værkstedspersonale, materialer
og udstyr), der svarer til den takst, der i 1991 vil
blive anvendt til den mest udstyrs- og materi-
alekrævende undervisning på lærling- og efg 2.
dels-uddannelserne på de tekniske skoler. Det
skønnes, at udgifterne vil være tilsvarende på
handelsskolerne, idet der her i vidt omfang skal
etableres kontor- og butiksværksteder.

Taksten udgør 67.000 kr. pr. årselev.

Fællesudgifterne (husleje, bygningsdrift, ad-
ministration m.v.) udgør på de tekniske skoler
25.000 kr. pr. årselev og på handelsskolerne
11.000 kr. pr. årselev.

Elevernes godtgørelse i den forøgede skole-
tid udgør ca. 70.000 pr. årselev.

Udgiften pr. årselev (40 uger) er således
162.000 kr. på de tekniske skoler og 148.000 kr.
på handelsskolerne.

Efg 2.dels-uddannelsen varer normalt 3 år
(svarende til 135 uger) for de tekniske uddan-
nelser, heraf er ca. 30 uger normal skoleunder-
visning. Dvs. at den praktikpladskompen-
serende undervisning maksimalt kan udgøre 105
uger.

På handelsuddannelserne varer Efg 2.del 2
år eller 90 uger, hvoraf 6 uger er normal skole-
undervisning. Dvs. at den praktikpladskom-
penserende undervisning maksimalt kan udgø-
re 84 uger.

Et maksimalt forløb herefter vil koste pr.
elev:

tekniske skoler: 425.250 kr.

handelsskoler: 310.800 kr.

Der er i disse beregninger ikke taget hensyn
til etableringsomkostninger eller behov for sko-
lehjemsophold.

Spørgsmål 11:

Der udbedes et skøn over, hvor mange egne-
de praktikpladssøgende elever, der afslutter
basisåret i sommeren 1990, der ikke vil have en
praktikplads pr. 1. oktober 1990?

Svar:

Det skal indledningsvis nævnes, at lovforsla-
get er tænkt som en nødløsning, der skal brin-
ges i anvendelse, såfremt det ikke i forbindelse
med kampagner, initiativer fra de faglige ud-
valg m.v. lykkes at fremskaffe det tilstrækkelige
antal praktikpladser.

Det kan oplyses, at af den årgang, der afslut-
ter basisuddannelsen i juni 1990, var 13.827
den 1. maj 1990 registreret som praktikpladssø-
gende.

Frem til 1. september 1990 forventes antallet
af praktikpladssøgende som følge af den almin-
delige tilgang af uddannelsesaftaler reduceret
med 4.500 til i alt 9.327 praktikpladssøgende.

Aktion genbesættelse, initiativer fra de faglige
udvalg samt opfølgning på Teknikerudval-
gets anbefalinger om initiativer, der umiddel-
bart vil blive iværksat, jf. tillige svar på spørgs-
mål 6, forventes at reducere antallet af praktik-
pladssøgende frem til den 1. september med
yderligere 6.000.

Herudover skal nævnes, at kommunerne pr.
1. januar 1991 etablerer godt 7.000 kommunale
elevpladser til social- og sundhedshjælpere.
Kommunerne vil allerede i løbet af efteråret
1990 begynde ansættelsesproceduren, og ifølge
teknikerrapporten forventes initiativet at redu-

cere antallet af lære- og praktikpladssøgende i størrelsesordenen 2.500 pladser.

Endvidere betyder forsvarsforliget, at væsentlig flere unge vil finde beskæftigelse inden for militæret. Alene i 1990 stiger antallet af værnepligtige med 900 årsværk.

Endelig skal nævnes oprettelse af flere pladser på blandt andet HTX med 200 ekstra pladser i 1990.

På den baggrund må det forventes, at behovet for flere pladser til praktikpladskompenserende undervisning ikke bliver nødvendig. Men dette afhænger blandt andet af, i hvilken udstrækning de påtænkte initiativer vil lykkes.

Antallet af praktikpladssøgende elever, der afsluttede basisuddannelsen i 1986, 1987, 1988 og 1989, opgjort pr. 1. maj, 1. september, 1. december og 1. februar

År	Afsluttet basisudd.	maj	september	december	februar
1986	31.810	11.044	5.806	4.311	3.718
i pct.	100	34,7	18,3	13,6	11,8
1987	32.618	11.427	6.059	4.483	3.843
i pct.	100	35,0	18,6	13,8	11,8
1988	34.872	11.794	7.312	5.667	5.161
i pct.	100	33,8	21,1	16,3	14,9
1989	36.532	13.229	8.537	6.467	5.807
i pct.	100	35,9	23,3	17,7	16,1